

כל שעה פרק שני פסחים

לה.

עין משפט נר מצוה

קרב א מיי פ"ג מהל' משער שני הל' ד סגנ לאון רסד: קרב ב מיי פ"ג מהל' מרומות הלכה ב סגנ לאון רמ: קרב ג מיי פ"ו מהל' אסורי מצה הלכה ב: קבד ד מיי פ"ה מהל' מ: קבד ד מיי פ"ה מהל' מרומ' ה' ופ"ו הלכה ד סגנ לאון עט טו"ע א"ח מ"ג סעף א: קבד ה מיי ע"ס ופ"ו מהל' צמוריס הלכה ב טו"ע ע"ס וטו"ע י"ד סד סעף א: קבד ו מיי פ"ה מהל' מרומ' ה' ב ופ"ו הלכה ה סגנ לאון עט טו"ע א"ח סגנ סעף א: ח מיי פ"ה מהל' חמץ ומצה הל' א: [פ]

בוסמין מין חיטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין. רש"י פירש לענין דלחן תורמין ממין על שאין מינו ור"י אומר דבמנחות צפרק ר' ישמעאל (דף ע. ב.) מוכח צהדיא דצרייתא לענין חלה מיתני^א י"ש מקשין דתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ב) החיטה אינה מנטרפת עם הכל חוץ מן הכוסמין והשעורין מנטרפין עם הכל חוץ מן החיטין אלמא כוסמין צהדי שעורין שפיר דמי ואומר ר"י דכוסמין מין חיטין כלומר אף מין חיטין וכל שכן מין שעורין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין ולא מין חיטין והא דלמחא התם צריש המסכת חמשה דברים חייבין צחלה החיטין והשעורין והכוסמין ושיבולת שועל ושיפון הרי אלו חייבין צחלה ומנטרפין זה עם זה אומר ר"י דמשני צירושלמי כאן צנשוך וכן צנולו פ"י צנשוך שכל אחת ואחת נעשה עיסה צפני עממה ואחר כך נשכו ונתמחדו יחד התם ודאי אין מנטרפין כולם אלא כמו שפורשין צנולו שכל הקמחים נילושים יחד ועשו מהן עיסה צהדיא כולם מנטרפים דמשנין כולם כאחד: ומי

אלא מעלה. בעלמא הוא מדרבנן שמהא חיותן צללי ואסמכוה רבנן אקרא: **הלא נמי מעלה.** בעלמא הוא דלחן וריעה לתרומה ואסורין מלאכול: **הניגא.** דעבוד רבנן^א מעלה בקדשים אפילו מדאורייתא: **בקדשים לא.** אם טומאה דבת כפרה היא כגון זו וזה ויולדת: **הצבאר.** כל טהור יאכל וגוי וי"ו ימירה לרבות עמים ולבונה של קודש לטומאה וקאי אדלעיל והצבאר אשר יגע בכל טמא לא יאכל והצבאר: **איטמויי ניגוה.** צתמיה. האי לאו אוכל ניגוה: **מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו.** משום חובת מצה צלילה ראשונה שהוא מחוייב לאכול מצה כדכתיב (שמות יב) צערב תאכלו מצות: **שיבולת שועל.** אבייני"א שיבולת שלה עשוי כונן שועל: **שיפון.** שיגל"א: **יוצאין בדמאי.** תצוה הנלקח מעם הארץ והיא נקראת דמאי ספק עשרה ספק לא עשרה וחייבו חכמים להפריש מעשרותיה מספק ואם אכל מצה ממנה ולא הפריש מעשר ממנה יא: **ובמעשר ראשון.** של לויים: **שנטה סרוממו.** תרומת מעשר לכהן ומכאן ואילך המעשר מותר לזרים: **והכניס בחלה ובתרומה.** אכל ישראל בתרומה לא כדליף לקמן [ע"ב] לא תאכל עליו חמץ שצעת עמיה תאכל עליו מצות מי שאינו מזהיר על חימונו אלא משום חמץ אמה יוצא בו ידי חובת מצה יא זה שאסור מחמת אסור אחר: **ולא נמעשר שני.** חוץ לירושלים: **עשאו לעצמו.** לחם תודה ומיר: **אין יוצא בהן.** ואפילו לא שחט הזבח עליהן ולא קרא שם עליהן אלא שעשאו לדעת כן וטעמא מפרש בגמ' [נח.]. **למכור בשוק.** לאורי דבמי תודה ומזירות יוצא בהן אם לא מכר להן וטעמא מפרש בגמרא [נח.]: **גמ' מין חיטין.** לענין תרומה דלחן תורמין ממין על שאינו מינו ותורמין חיטין על כוסמין: **ישראל.** שיגל"א: **גולני.** אפיסילט"א צלע"ז: **שזילו סעלא.** אבייני"א. **תעלה תרגום של שועל:** **דברים שבאין לידי חימוץ אדם יוצא בהן.** משום מצה אף אין עשאו חמץ: **אורז ודוחן.** אין עשין חמץ ואם מחמילין אותן מסרימין: **אוסר צאורו ודוחן.** לאכול הימנו תצביל בפסח. יש מפרשים למנחות משום דכל מנחות צאות מצה ושיבש הוא דלחן מנחה צהא אלא חטים דכתיב (שמות טז) סולת חטים ומאן פליג עליה דרבי יוחנן צהא ומי ממיר: **שקוב לחימוץ.** אלמא צה ליה חימוץ ולדידה יוצאין בו משום מצה: **חמץ גמור לא הוי.** ונפקא מינה דלחן ענוש כרת ואם אכלו בשוגג אין מביא קרבן: **קרמים.** מפרש לקמיה: **חייב צחלה.** דמין דגן הוי ופ"ג א"ע דלמח' לחם כתיב צה וגמר לחם לחם מלחם עוני במנחות צפרק רבי ישמעאל (דף ע. ב.) אורזא נמי לחם הוא: **שיניסא.** קלח שקורין נילי"א צלע"ז עגול הוא כעין דוחן ושחור. לישנא אחרינא שמעמי אשדרינלי"א ונמלחא צשיפון: **לניסא.** מק' צלע"ז: **צין וצמון.** דלא נתן צה מים: **אין חייבין על חימונו כרם.** דמי פירות אין מחמילין כלקמן [ע"ג]: **מצה עשייה.** ורמנחא אמר לחם עוני [גריס טז]: **ממחה וגמעה.** אשום לחם דמין דגן קלי ואשמעין דגמיעה כאכילה לחייבו: **המחה.** דישנונפרי"ר צלע"ז. **שהמחה צמים:** אין אדם יוצא צה ידי חובתו

תורה אור השלם

1. והקשר אשר יגע בכל קמא לא יאכל באש וישרף והקשר כל טהור יאכל בשור: וקרא ז ט לא תאכל עקליו חמץ שבעת ימים תאכל עקליו מצות לחם עני כי בחפזו יצאת מארץ מצרים למען תזכר את יום יצאתך מארץ מצרים כל ימי חייך: דברים טו ג

מוסף תוספות

א. דמטעמי השלשם זה עם זה כשעור, ואכל לענין תרומה לא מצטרפין. מוס' ר"פ.

רכינו חגנאל

אלא מעלה עשו בהן, דאייצ' דחן בכלי וכן בתוך המעין נקראים חיים, וכי האי גונא בחולין לא מדימו, דכתיב אך מעין ובור מקות מים היא טהור, והכא כמי חטאת כיון שהן בכלי מטמאין ואין חבורן במעין (ט) מטהרין. הגה. רב שימי אמר מהא טבל ועלה אוכל במעשה, הוציא שמשו אוכל בתרומה (ג), אמאי בעי הערב שמש הוא טהור הוא, אלא מעלה. רב אשי אמר אלוהות, והבשר לרבות עמים ולבונה, צמים ולבונה בני קבולי טומאה ניגוה, אלא מעלה עשו, הכא נמי מעלה עשו. מתני' אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח במיטעם בשעורין. הני אין אבל אורז ודוחן אם יעשה מהן מצה אינו יוצא בהן ידי חובתו מדאורייתא, מנא לך, ופשיטין ליה

חיטין שיבולת שועל ושיפון מין שעורין כוסמין גולבא שיפון ישראל שיבולת שועל שבילי תעלא יהני אין אורז ודוחן לא מנהני מילי^א אמר רבי שמעון בן לקיש וכן תנא דבי רבי ישמעאל וכן תנא דבי ר' אליעזר בן יעקב אמר קרא^ב לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות דברים הבאים לידי חימוץ אדם יוצא בהן ידי חובתו במצה יצאו אלו שאין באין לידי חימוץ אלא לידי סירחון מתניתין דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת^ג דתניא רבי יוחנן בן גורי אוסר באורז ודוחן מפני שקרוב להחמיץ איבעיא להו שקרוב להחמיץ דקדים ומחמיץ או דילמא קרוב להחמיץ הוי חמץ גמור לא הוי תא שמע דתניא^ד אמר רבי יוחנן בן גורי אורז מין דגן הוא וחייבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח וכן^ה היה רבי יוחנן בן גורי אומר קרמית חייבת בחלה מאי קרמית אמר אביי שיצניתא מאי שיצניתא אמר רב פפא שיצניתא דמשתכחא ביני כלניתא אמר רבה בר בר חנה אמר ריש לקיש יעיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת יתיב רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע קמיה דרב אידי בר אבין וייתיב רב אידי בר אבין וקא מנמנס א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא מאי טעמא דריש לקיש א"ל דאמר קרא לא תאכל עליו חמץ [וגו'] דברים שאדם יוצא בהן ידי חובתו במצה חייבין על חימוצו כרת והא הואיל ואין אדם יוצא בה ידי חובתו ידהויא ליה מצה עשירה אין חייבין על חימוצה כרת איתבייה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא^ו המחהו וגמעו אם חמץ הוא ענוש כרת ואם מצה הוא אין אדם יוצא ידי חובתו בפסח והא הכא דאין אדם יוצא ידי חובתו במצה וחייבין על חימוצו כרת איתער בהו רב אידי בר אבין אמר להו^ז דרדקי היינו טעמא דריש לקיש משום דהוו להו מי פירות ומי

מחיה קרא, לא תאכל עליו חמץ שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני וגוי, דברים שיתכן לבוא לידי חימוץ אותם ההווה תורה שלא תניחם להחמיץ אלא תאכלם מצה, אבל אילו שאין לידי חימוץ לעולם אלא לידי סרחון, גם אם תאכלם מצה אינה חשובה מצה. ואוקימנא למתני' דלא כרבי יוחנן בן גורי דאמר אורז מין (דוחן) [דגן] הוא, קמ"ל דלאו דגן הוא, ומה שאמר ר' יוחנן בן גורי כי אורז קרוב להחמיץ, פשטנא שמחמיץ היא, כלומר במהרה מדקתני שחייבין על חימוצו כרת. קרמית עשב כדאמרין קורמי דאגמא. אמר ריש לקיש עיסה שנילושה ביין ושמן ודבש אין חייבין על חימוצה כרת. קס"ד משום דהוה מצה עשירה, ואותבינן עליה המחזה וגמעו פירושו אם המחזה לככר במשקה [ביין שמן ודבש] וגמעו, אם חמץ הוא ענוש כרת ואם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, דכיון שפתתו כמין שתייה יצא מתורת לחם. והא הכא בזה הפת המחוי אין יוצא בה ידי חובתו בפסח ודחייבין על חימוצו כרת. ושנינו לא תימא משום דהויא כצה עשירה, אלא משום דנילושה במי פירות ומי פירות אין מחמיצין. וירושלמי אין לשלן מצה במשקין, אבל כמפסין אותה במשקין. אמר רבי עקיבא מעשה שהייתי עם רבי אליעזר ורבי יהושע בספינה ולשתי מצתם במשקין. אין לשלן בחמין מפני שחולטין ולא בפשוטין מפני שהן מחמיצין.

דמאי ספק עשרה ספק לא עשרה וחייבו חכמים להפריש מעשרותיה מספק ואם אכל מצה ממנה ולא הפריש מעשר ממנה יא: **ובמעשר ראשון.** של לויים: **שנטה סרוממו.** תרומת מעשר לכהן ומכאן ואילך המעשר מותר לזרים: **והכניס בחלה ובתרומה.** אכל ישראל בתרומה לא כדליף לקמן [ע"ב] לא תאכל עליו חמץ שצעת עמיה תאכל עליו מצות מי שאינו מזהיר על חימונו אלא משום חמץ אמה יוצא בו ידי חובת מצה יא זה שאסור מחמת אסור אחר: **ולא נמעשר שני.** חוץ לירושלים: **עשאו לעצמו.** לחם תודה ומיר: **אין יוצא בהן.** ואפילו לא שחט הזבח עליהן ולא קרא שם עליהן אלא שעשאו לדעת כן וטעמא מפרש בגמ' [נח.]. **למכור בשוק.** לאורי דבמי תודה ומזירות יוצא בהן אם לא מכר להן וטעמא מפרש בגמרא [נח.]: **גמ' מין חיטין.** לענין תרומה דלחן תורמין ממין על שאינו מינו ותורמין חיטין על כוסמין: **ישראל.** שיגל"א: **גולני.** אפיסילט"א צלע"ז: **שזילו סעלא.** אבייני"א. **תעלה תרגום של שועל:** **דברים שבאין לידי חימוץ אדם יוצא בהן.** משום מצה אף אין עשאו חמץ: **אורז ודוחן.** אין עשין חמץ ואם מחמילין אותן מסרימין: **אוסר צאורו ודוחן.** לאכול הימנו תצביל בפסח. יש מפרשים למנחות משום דכל מנחות צאות מצה ושיבש הוא דלחן מנחה צהא אלא חטים דכתיב (שמות טז) סולת חטים ומאן פליג עליה דרבי יוחנן צהא ומי ממיר: **שקוב לחימוץ.** אלמא צה ליה חימוץ ולדידה יוצאין בו משום מצה: **חמץ גמור לא הוי.** ונפקא מינה דלחן ענוש כרת ואם אכלו בשוגג אין מביא קרבן: **קרמים.** מפרש לקמיה: **חייב צחלה.** דמין דגן הוי ופ"ג א"ע דלמח' לחם כתיב צה וגמר לחם לחם מלחם עוני במנחות צפרק רבי ישמעאל (דף ע. ב.) אורזא נמי לחם הוא: **שיניסא.** קלח שקורין נילי"א צלע"ז עגול הוא כעין דוחן ושחור. לישנא אחרינא שמעמי אשדרינלי"א ונמלחא צשיפון: **לניסא.** מק' צלע"ז: **צין וצמון.** דלא נתן צה מים: **אין חייבין על חימונו כרם.** דמי פירות אין מחמילין כלקמן [ע"ג]: **מצה עשייה.** ורמנחא אמר לחם עוני [גריס טז]: **ממחה וגמעה.** אשום לחם דמין דגן קלי ואשמעין דגמיעה כאכילה לחייבו: **המחה.** דישנונפרי"ר צלע"ז. **שהמחה צמים:** אין אדם יוצא צה ידי חובתו

6) פי רבנו צמחן הוא כפי הוס' לעיל על ע"ב ד"ה ודמן וק"ו (ב) מלשון רבנו נבאה דג' אמת היה לו כד' הגמ' כאן דהלאה הוא מתרומה עממה דעשה צה המורה מעלה.